

**^{4f} NÜFUS KAYDININ DÜZELTİLMESİ DAVASI MI, SOYBAĞININ
KURULMASINA İTİRAZ DAVASI MI?
(SUIT FOR RECTIFICATION OF CIVIL REGISTRATION OR SUIT FOR CHALLENGING
PATERNITY?)**

Dr. Öğr. Üyesi Cihan AVCI BRAUN* **

ÖZ

Uygulamada nüfus kaydının düzeltilmesi davası ile soybağının kurulmasına itiraz davası birbirine çok karıştırılan, fakat içerik ve yargılama kuralları açısından birbirinden tamamen farklı iki dava türüdür. Soybağının kurulmasına itiraz davası, evlilik dışı doğan çocuk ile bu çocuğun annesinin sonradan evlendiği erkek arasında nüfus dairesinde yapılan bildirim üzerine geçerli olarak kurulan soybağının ortadan kaldırılmasına yönelik yenilik doğuran bir davadır. Soybağının kurulmasına itiraz davası sadece kanunda sınırlı sayıda belirtilen kimseler tarafından, yine kanunda belirtilen hak düşürücü süreler içerisinde açılabilir. Buna karşın nüfus kaydının düzeltilmesi davası, nüfus sicilinin gerçek durumu yansıtmaması sebebiyle nüfus siciline yer alan maddi bir hatanın düzeltilmesi amacıyla açılan bir tespit davasıdır. Bu nedenle nüfus kaydının düzeltilmesi davası, her ilgili tarafından herhangi bir süre sınırlamasına tâbi olmadan her zaman açılabilen bir dava türüdür. Yargıtay'ın farklı daireleri bu konuda farklı içtihatlar geliştirmiş olup, dosyanın temyiz aşamasında hangi dairenin önüne geleceğine bağlı olarak davanın hukuki kaderi de değişmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sonradan evlenme, nüfus kaydının düzeltilmesi davası, soybağının kurulmasına itiraz davası, soybağı, evlilik dışı doğan çocuk

ABSTRACT

Although suit for rectification of civil registration and suit for challenging to establish paternity (or "suit for challenging paternity") are different type of suitcases as substantially and as judgment proceedings, the practice use them interchangeably. Suit for challenging to establish paternity ("suit for challenging paternity") is a formative action for revoking the paternity between the illegitimate child and the husband of the mother who is married after the child is born, established with a valid notice to the civil registry. Suit for challenging to establish paternity ("suit for challenging paternity") may only be brought by limited number ("numerus clausus") of individuals in prescription periods demonstrated by law. On the other hand, suit for rectification of civil registration is a declaratory action which is brought when the actual status is not reflected on the civil registry and the error of fact is to be corrected. That is why, suit for rectification of civil registration is not subject to

---

^{4f} Eserin Dergimize geliş tarihi: 14.05.2019. İlk hakem raporu tarihi: 11.09.2019. İkinci hakem raporu tarihi: 13.09.2019. Onaylanma Tarihi:05.11.2019.

* Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

** Yazarın ORCID belirleyicisi: 0000-0003-1350-6468

Eser Atf Şekli: Cihan Avcı Braun, "Nüfus Kaydının Düzeltilmesi Davası mı, Soybağının Kurulmasına İtiraz Davası Mı?", YÜHFD, C.XVIII, 2021/2, s.843-859.

any prescription periods and may be brought any time. Divisions of the Supreme Court adopt different jurisprudence regarding the issue which means judicial fate of the case will differ depending on its appellate division.

Keywords: *Subsequent marriage, suit for rectification of civil registration, suit for challenging to establish paternity (“suit for challenging paternity”), paternity, illegitimate child*

***

A. Giriş

Nüfus kaydının düzeltilmesi davası ile soybağının kurulmasına itiraz davası uygulamada birbirine çok karıştırılan iki dava türüdür. Bu nedenle hâkimin, önüne gelen uyumsuzlukta öncelikle bu nitelendirmeyi doğru olarak yapması, sonrasında taraf teşkili yapılarak işin esasının araştırılması gerekmektedir¹.

Uygulamada nüfus kaydının düzeltilmesi istemiyle açılan birçok davanın konusunu gerçeği yansıtmayan nüfus kaydının düzeltilmesi oluşturmayıp, sonradan evlenme yoluyla soybağının kurulmasına itiraz oluşturmaktadır. Soybağının reddi davası ile kayıt düzeltme davası, sonuçları bakımından benzerlik göstermekte ise de, içerik ve yargılama kuralları açısından kendi özel hükümlerine bağlıdır.

Çalışmamızda TMK m. 292’deki düzenleme, Yargıtay’ın iki farklı dairesinin evlilik dışı doğan çocukların, ana ile baba olduğunu iddia eden kimse tarafından sonradan evlenme üzerine TMK m. 293/f.1 uyarınca nüfus memuruna bildirilmesi halinde, bu bildirimde bulunan babaya soybağı ile bağlanıp bağlanmayacağı konusundaki farklı kararları üzerinden açıklığa kavuşturulmaya çalışılacaktır. Zira Yargıtay’ın farklı dairelerinin bu konuda geliştirmiş oldukları farklı içtihatları, hukuk güvenliğini derinden sarsmaktadır. Makale konusunun seçiminde, bu içtihat ayrılığının giderilmesine katkıda bulunma amacı etkili olmuştur.

B. Karar Metinleri

I. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 2017/6331/ E., 2017/7304 K., 18.05.2017 Tarihli Kararı

“Taraflar arasında görülen ve yukarıda açıklanan davada yapılan yargılama sonucunda Mahkemece verilen davanın reddine dair kararın davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine (Kapatılan) 18. Hukuk Dairesi’nin 19.04.2016 gün ve 2016/3740 Esas, 2016/6213 Karar sayılı ilamı ile gerekçesi değiştirilerek onanmasına karar verilmişti. Davacı vekili tarafından süresinde kararın düzeltilmesi istenilmiş olmakla dosya incelendi gereği düşünüldü:

KARAR: Dava dilekçesinde, davalılar... ve...’nın, davacı...’ün çocuğu olmadıkları, nüfus kaydına yolsuz olarak tescil edildiklerinden nüfus kayıtlarının düzeltilmesi istenmiş, mahkemece dava soybağının reddi davası olarak nitelendirilerek hakdüşürücü süreden reddine karar verilmiştir. Hüküm, süresinde davacı... vekili tarafından temyiz edilmiş, (Kapatılan) 18. Hukuk Dairesince 19.04.2016 gün ve 2016/3740-2016/6213 Esas ve Karar sayılı ilamla “...davanın soybağının reddi değil sonradan evlenme yoluyla soybağının düzeltilmesine itiraz niteliğinde (TMK. m. 294/1) olduğu anlaşıldığından; davanın bu şekilde vasıflandırılması yerine, soybağının reddi olarak nitelendirilip hak düşürücü süre geçti-

¹ Ömer Uğur GENÇCAN, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi Tetkik Hâkimi, Nüfus Davaları Genel Hükümler, Ankara 2000, s. 115, 116.

ğinden davanın reddine karar verilmesi doğru değil ise de; TMK 294/1. maddesine göre de davacı babanın sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağına itiraz davası açma hakkı bulunmadığından davanın aktif husumet ehliyeti yokluğundan reddi gerekip sonucu itibariyle doğru olan red kararının yukarıda açıklanan gerekçeyle gerekçe değiştirilmesi suretiyle...” denilmek suretiyle hükmün gerekçesi değiştirilerek onanmıştır. Davacı vekili 23.06.2016 tarihli dilekçesi ile karar düzeltme isteğinde bulunarak, davanın soybağı davası değil, yolsuz tescilin düzeltilmesi olduğu, yerel mahkeme kararının bozulmasına karar verilmesini istemiştir.

04.06.1958 ve 15/6 Sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararı gereğince, maddi olayları açıklamak taraflara ve ileri sürülen olayları hukukten nitelemek ve uygulanacak Kanun hükümlerini tesbit etmek ve uygulamak görevi hakime aittir.

Öncelikle çözümlenmesi gereken husus; davanın soybağının reddi-sonradan evlenme yoluyla soybağının düzeltilmesine itiraz veya nüfus kayıtlarının düzeltilmesi davası olup olmadığıdır. Bilindiği üzere, soybağı birbirinin soyundan gelen kişiler arasındaki ilişkiyi ifade ettiğinden bu kavram içerisinde kan bağıının yanında hukuki münasebetin de bulunması, diğer bir ifadeyle kan bağıının hukuk düzeninin aradığı koşullar içerisinde oluşması zorunludur. Türk Medeni Kanunu'nun 282. maddesi uyarınca, çocuk ile ana arasında soybağı doğumla, baba ile arasında soybağı ise ana ile evlilik, tanıma veya hakim hükmüyle kurulur. Soybağı ayrıca evlat edinme yoluyla da kurulur, ayrıca, kısaca af kanunları olarak nitelendirilen bir evlenme aktine dayanmayan birleşmelerden doğan çocukların neseplerinin düzeltilmesine ilişkin kanunlara göre de soybağı düzeltilir. (HGK 30.01.2008 gün 2008/2-36-47 sayılı kararı)

Öte yandan Türk Medeni Kanunu'nun 36/1. maddesine göre, kişisel durum, bu amaçla tutulan resmi sicille belirlenir. Aynı Kanunun 39. ve Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 35/1. maddeleri uyarınca, kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiç bir kaydı düzeltilmez ve kayıtların anlamını ve taşıdığı bilgileri değiştirecek şerhler konulamaz, ancak olayların aile kütüklerine tescili esnasında yapılan maddi hatalar nüfus müdürlüğünce dayanak belgesine uygun olarak düzeltilir.

Kayıt düzeltilmesi, aile kütüğüne işlenmiş kaydın bir kısmının düzeltilmesi veya değiştirilmesidir. Nüfus kütüklerindeki doğru olmayan kayıtların düzeltilmesi için mahkemeden karar alınması zorunludur. İşte bu noktada, nüfus kütüğünde yer alan doğru olmayan kayıtlar, ilgilileri veya Cumhuriyet savcısı tarafından açılacak olan kayıt düzeltme davası ile gerçek durumuna uygun hale getirilebilir ki, bu dava uygulamada nüfus kaydının düzeltilmesi davası olarak adlandırılmakta olup zamanaşımı ve hak düşürücü süreye bağlı olmayan nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin davalarda, her türlü kanuta başvurulabilir (YHGK, 11.02.1998, 2-87/77 sayılı kararı) Soybağının reddi davası ile kayıt düzeltme davası, sonuçları (hane dışına çıkarmak) bakımından benzerlik göstermekte ise de, içerik ve yargılama kuralları açısından kendi özel hükümlerine bağlıdır. Soybağının reddinde, kişisel duruma ilişkin nüfus kaydında yer alan bilgi doğru olarak meydana gelmiş ve kütüğe tescil edilmiştir. Ancak bu doğru daha sonra soybağının reddi davası ile teknik anlamda bir yanlışlığa dönüştürülmüştür. Nüfus kaydının düzeltilmesi davasında ise, nüfus kaydının gerçek durumu yansıtmadığı, baştan yanlış olarak kütüğe geçirildiği söz konusudur. (HGK 30.01.2008 gün 2008/2-36-47 sayılı kararı)

Somut olayda; davalı... 20/05/1958 doğumlu olarak, diğer davalı... ise 10/02/1961 doğumlu olarak 17/10/1966 tarihinde davacı... ve davalı...'nın çocukları olarak nüfusa tescil edilmişlerdir.

Davada, baba yönünden nüfus kaydının düzeltilmesi istenilmiştir. İddianın kabulü halinde, yukarıda da açıklandığı gibi;... ve...'nın kayden babası görünen davacı... yönünden

nüfus kaydının gerçek durumu yansıtmadığı, baştan yanlış olarak kütüğe kaydedildiğinden ve tarafların bundan haberdar olduklarından söz edilmesi gereklidir. Bu yönden davanın soybağı ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

Dosya içindeki bilgi ve belgelerden davalı... ve...'nın davacı... ile davalı... evlenmeden ve birliktelik yaşamadan önce...'nın başka bir erkek ile birlikteliğinden doğdukları, nitekim 25/02/2012 havale tarihli cevap dilekçesi ile davalılar vekilinin bu durumu kabul ederek davacının evlenmek için çocukları nüfusuna tescil ettireceğini taahhüt ettiği, evlendikten sonrada taahhüdünü yerine getirdiği, davalı... ve...'nın davacı ile bir bağlarının olmadığı beyan etmiş, davacı iddiaları ile davalıların babul beyanlarını alınan DNA raporu da doğrulanmış olup raporlara göre, davacı...'nın davalılar... ve... yönünden biyolojik babalığı reddedilmiştir. Tüm maddi gerçek bu şekilde ortada iken sadece davacının, davalı...'nın iki çocuğunu evlendikten sonra nüfusuna kendi çocuğu gibi kaydettirmesi, başlangıçtan itibaren tarafların bildiği ve baştan yanlış kütüğe geçirilen çocuklar ile kayden baba olan davacı arasında soybağı tesis etmeyecektir.

Yukarıda açıklanan hususlar dikkate alındığında soybağı davaları ile nüfus düzeltme davaları arasında davanın tarafları dava açması süresi ve ispat kuralları bakımından ciddi ayrımlar bulunduğu açıktır. Bir davada olayları açıklamak taraflara, hukuki niteleme hakime aittir. Dava, gerçeğe aykırı olarak nüfus kütüğünde gerçek annesi ve babası yerine, davacı...'nın nüfusuna onun çocukları olarak hatalı şekilde tescil edilen... ve...'ün, bu hatalı kayıtlarının düzeltilmesi istemine ilişkin olup, 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 36/1-a maddesinde, nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davalarının düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmi dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet Savcılığı tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılacağı hükme bağlandığından; mahkemece, davada asliye hukuk mahkemesinin görevli olduğu gerekçesi ile görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, davanın hakedüşürü süreden reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin karar düzeltme itirazlarının kabulü ile, (Kapatılan) 18.Hukuk Dairesine ait 19.04.2016 gün ve 2016/3740 Esas 2016/6213 Karar sayılı gerekçesi değiştirilerek onama ilamının KALDIRILMASINA, yerel mahkeme hükmünün açıklanan nedenlerle 6100 sayılı HMK.nun Geçici 3.maddesi yollamasıyla 1086 sayılı HUMK'nun 428. maddesi uyarınca BOZULMASINA, bozma nedenine göre sair karar düzeltme itirazlarının incelenmesine yer olmadığına, yasa gereğince aynı mahkeme ilamı ile ilgili bir defadan fazla karar düzeltme isteğinde bulunulamayacağından ilama karşı karar düzeltme yolu kapalı olduğuna, peşin alınan harcın istek halinde düzeltme isteyene iadesine, 18.05.2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi"².

II. Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 2015/18479 E., 2015/17022 K., 23.11.2015 Tarihli Kararı

"Dava dilekçesinde, soybağının reddine karar verilmesi istenilmiştir. Mahkemece davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

Davacılar vekili dava dilekçesinde, davalı Asiye'nin gerçek babasının dava dışı Şenol olmasına rağmen davacının murisi R. Ö. tarafından kendi çocuğuymuş gibi nüfusa tescil edildiğini, bu nedenle davalının nüfus kaydında Rahmi olarak görünen baba kaydının

² Yarg. 8. HD., 18.05.2017, 6331/7304; Yargıtay'ın benzer kararları için bkz. Yarg. 8. HD., 14.09.2017, 2487/10778; Yarg. 8. HD., 28.05.2018, 7360/13281 (legalbank.net).

iptali ile nüfus kayıtlarının düzeltilmesine karar verilmesini talep etmiş, mahkemece davanın reddine karar verilmiştir.

Davalının, dosyada mevcut doğum tutanağına göre, nüfus kayıtlarında babası görünen R.. Ö.. tarafından, 04.05.1981 tarihindeki beyanına göre 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 24. maddesi ve 4721 sayılı TMK.nun 293. maddesine göre nüfusa tescil edildiği anlaşılmıştır.

Bir davada maddi olguları ileri sürmek taraflara, ileri sürülen maddi olguların nitelendirilmesi hakime aittir. Davacı bu dava ile davalının gerçek babasının Şenol olduğu halde nüfus kaydında R.. Ö.. 'ün çocuğu imiş gibi tescil edildiğini bildirerek, davalının nüfus kaydındaki baba adının iptali ile nüfus kayıtlarının düzeltilmesine karar verilmesini talep etmiştir. Görüldüğü gibi davacının buradaki talebi sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağına itiraz niteliğindedir.

Bilindiği üzere, çocukla ana arasındaki soybağı doğumla; baba arasındaki soybağı ise, ana ile evlilik, tanıma ve hakim hükmü ile kurulur. (TMK.nun 282/1-2 md.) Evlilik dışında doğan çocuk, ana ve babasının birbiriyle evlenmesi halinde kendiliğinden evlilik içinde doğan çocuklara ilişkin hükümlere tabi olur. (TMK.nun 292. md.) Eşler, evlilik dışında doğmuş olan ortak çocuklarını, evlenme sırasında veya evlenmeden sonra, yerleşim yerlerindeki veya evlenmenin yapıldığı yerdeki nüfus memuruna bildirmek zorundadırlar.(TMK.nun 293. md.) Ana ve babanın yasal mirasçıları, çocuk ve Cumhuriyet Savcısı sonradan evlenme yoluyla soybağının kurulmasına itiraz edebilirler. İtiraz eden, kocanın baba olmadığını ispatla yükümlüdür. Çocuğun altsoyu da, çocuğun ölmüş ya da ayırt etme gücünü sürekli olarak kaybetmiş olması halinde itiraz hakkına sahiptir. Tanımanın iptaline ilişkin hükümler kıyas yoluyla uygulanır.(TMK.nun 294. md.)

Bu halde, çocukla baba arasındaki soybağı, ana ile evlenmeyle kendiliğinden kurulur. Bu durumda ana ve babanın yasal mirasçıları, çocuk ve Cumhuriyet Savcısı sonradan evlenme yoluyla soybağının kurulmasına itiraz edebilirler. İşte davacının açtığı dava budur.

Soybağına ilişkin hükümler 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 282. maddesi ve devamında düzenlenmiş olduğundan, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun 4. maddesine göre, görevli mahkeme, aile mahkemesidir.

Bu durumda, görevli mahkeme aile mahkemesi olduğundan aile mahkemesi kurulmayan yerlerde Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen asliye hukuk mahkemelerinde davanın aile mahkemesi sıfatıyla görülüp karara bağlanması gerekirken asliye hukuk mahkemesi olarak yargılamaya devamla yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, teyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile şimdilik diğer yönleri incelenmaksızın hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA, teyiz peşin harcının istek halinde teyiz edene iadesine, 23.11.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi. ”³

³ Yarg. 18. HD., 23.11.2015, 18479/17022; Yargıtay'ın benzer kararları için bkz. Yarg. 20. HD., 22.01.2018, 42/389; Yarg. 2. HD., 28.02.2002, 1734/2497; Yarg. 2. HD., 05.11.2003, 13353/14905; Yarg. 2. HD., 31.01.2005, 15122/953; Yarg. 2. HD., 09.10.2000, 10249/11873; Yarg. 2. HD., 26.12.1994, 12317/13014; Yarg. 2. HD., 22.02.2005, 1142/2563 (legalbank.net).

C. Karara Konu Teşkil Eden Somut Olay ve Yargı Mercilerinin Çözümü

I. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 2017/6331/ E., 2017/7304 K., 18.05.2017 Tarihli Kararı

Yargıtay 8. Hukuk Dairesi'nin ilgili kararının yayınlanmış metninden anlaşılabilirdiği kadarıyla, uyumsuzluk konusu olayda nüfus kütüğünde baba olarak kayıtlı olan davacı, davalı çocukların, çocukların annesi olan diğer davalı kadın ile evlenmeden ve birliktelik yaşamadan önce çocukların annesinin başka bir erkek ile birlikteliğinden doğduklarını, bu çocukların kendisinin çocuğu olmadıkları halde, 17/10/1966 tarihinde kendisinin ve davalı annenin çocukları olarak nüfusa yolsuz olarak tescil edildiklerini iddia ederek nüfus kayıtlarının düzeltilmesi için dava açmıştır. Davalılar vekili cevap dilekçesinde bu durumu kabul ederek, davacının evlenmek için çocukları nüfusuna tescil ettireceğini taahhüt ettiğini, evlendikten sonrada taahhüdünü yerine getirdiğini ve davalı çocukların davacı ile bir bağlarının olmadığını beyan etmiştir. Davacının iddiaları ile davalıların kabul beyanlarını alınan DNA raporu da doğrulamıştır.

İlk derece mahkemesi, yapılan yargılama sonunda; davayı soybağının reddi davası olarak nitelendirilerek hak düşürücü süreden davanın reddine karar vermiştir.

Davacı vekili, ilk derece mahkemesi kararını süresinde temyiz etmiştir. Yargıtay (Kapatılan) 18. Hukuk Dairesi, ilk derece mahkemesinin kararının gerekçesini, davanın soybağının reddi değil sonradan evlenme yoluyla soybağının düzeltilmesine itiraz niteliğinde olduğu ve TMK 294/1. maddesine göre de davacı babanın sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağına itiraz davası açma hakkı bulunmadığından davanın aktif husumet ehliyeti yokluğundan reddi gerektiği şeklinde değiştirerek onanmıştır.

Davacı vekili karar düzeltme isteğinde bulunarak, davanın soybağı davası değil, nüfus kaydındaki yolsuz tescilin düzeltilmesi davası olduğunu iddia ederek yerel mahkeme kararının bozulmasına karar verilmesini talep etmiştir.

Yargıtay 8. Hukuk Dairesi, davacının, davalı annenin iki çocuğunu evlendikten sonra nüfusuna kendi çocuğu gibi kaydettirmesinin, başlangıçtan itibaren tarafların bildiği ve baştan yanlış kütüğe geçirilen çocuklar ile kayden baba olan davacı arasında soybağı tesis etmeyeceğine, bu nedenle somut olaydaki davanın nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davası olduğu gerekçesiyle (Kapatılan) 18.Hukuk Dairesinin verdiği gerekçesi değiştirilerek onama ilamının kaldırılmasına, yerel mahkeme hükmünün bozulmasına karar vermiştir.

II. Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 2015/18479 E., 2015/17022 K., 23.11.2015 Tarihli Kararı

Yargıtay 18. Hukuk Dairesi'nin ilgili kararının yayınlanmış metninden anlaşılabilirdiği kadarıyla, uyumsuzluk konusu olayda davalının, dosyada mevcut doğum tutanağına göre, nüfus kayıtlarında babası görünen Rahmi tarafından, 04.05.1981 tarihindeki beyanına göre 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 24. maddesi ve 4721 sayılı TMK m.293'e göre nüfusa tescil edildiği anlaşılmaktadır.

Davacılar vekili dava dilekçesinde, davalı Asiye'nin gerçek babasının dava dışı Şenol olmasına rağmen davacının murisi Rahmi tarafından kendi çocuğuymuş gibi nüfusa tescil edildiğini, bu nedenle davalının nüfus kaydında Rahmi olarak görünen baba kaydının iptali ile nüfus kayıtlarının düzeltilmesine karar verilmesini talep etmiş, mahkemece davanın reddine karar verilmiştir.

Hüküm davacılar vekili tarafından süresinde temyiz edilmiştir.

Yargıtay 18. Hukuk Dairesi, somut olayda çocukla baba arasındaki soybağının, ana ile evlenmeyle kendiliğinden kurulduğunu ve davacının talebinin sonradan evlenme yoluyla

kurulan soybağına itiraz niteliğinde olduğunu, bu nedenle bu davada görevli mahkemenin aile mahkemesi olduğu⁴ halde ilk derece mahkemesinin asliye hukuk mahkemesi olarak yargılamaya devam ederek yazılı şekilde karar vermesi sebebiyle hükmün bozulmasına karar vermiştir.

D. Çözümlemesi Gereken Hukukî Problemler

Uyuşmazlık konusu iki olay da, evlilik dışı doğan çocukların annelerinin, biyolojik babaları olmayan biriyle evlenmelerini ve bu çocukların evlilik sonrasında TMK m. 293'e göre nüfusa tescil edilmesini konu edinmektedir. Bu gibi durumlarda nüfus kayıtlarında, biyolojik babalarından başka birinin baba olarak kayıtlı olmasının evlilik dışı doğan çocuklar açısından ne anlama geldiği, bu duruma karşı kimlerin, hangi süre(ler) içerisinde, hangi mahkemede, hangi davayı açabilecekleri çözümlenmesi gereken problemlerdir.

E. Soruna İlişkin Görüş ve Kararın Değerlendirilmesi

I. Sonradan Evlenmenin Evlilik Dışı Doğan Çocuğun Soybağına Etkisi

Türk Medeni Kanunu, evlilik dışında doğmuş bile olsa, çocuk ile ana arasında soybağının doğumla kurulacağını hükme bağlarken (TMK m. 282/f.1), baba ile çocuk arasında soybağının doğumla kendiliğinden kurulmasını sadece baba ile ananın doğum sırasında evli olmaları şartına bağlamıştır (TMK m. 285). Evlilik dışında doğan çocukların babaları ile aralarında soybağı ise, ana ile evlilik, tanıma veya babalık davası sonucunda verilecek hâkim hükmüyle kurulabilecektir (TMK m. 292 vd.). Böylece kanun koyucu, eski Medeni Kanundaki evlilik dışında doğan bir çocuk ile babası arasında soybağı ilişkisi kurulmasını kolaylaştıran imkânı aynen muhafaza ederek evlilik dışında doğan çocukları korumak istemiştir⁵.

TMK'nun 292. maddesi uyarınca evlilik dışında doğan çocuk, ana ve babanın evlenmesiyle kendiliğinden evlilik içinde doğan çocuklara ilişkin hükümlere tâbi olur. Dolayısıyla TMK'nun 282. maddesinin 2. fıkrasına göre, baba ile evlilik dışında doğan çocuk arasındaki soybağı, babanın çocuğun annesi ile evlenmesiyle kendiliğinden kurulur. Evlenmenin gerçekleşmesiyle, ana ve babanın ortak çocuklarının soybağı doğum anından itibaren, geriye etkili olarak kendiliğinden kurulmuş olur⁶. Bunun için ayrıca bir mahkeme kararına gerek yoktur⁷.

Bu durumun kanun koyucu tarafından da bu şekilde istendiğinin en önemli göstergesi, mehzaz kanun olan İsviçre Medeni Kanunu (ZGB) m. 259/f.1 deki düzenlemenin 1 Ocak 1978'de yürürlüğe giren değişikliğinin Türk Medeni Kanunu'na alınmamasıdır⁸. İsviçre Medeni Kanunu m. 259/f.1 "Heiraten die Eltern einander, so finden auf das vorher geborene Kind die Bestimmungen über das während der Ehe geborene entsprechende Anwendung,

⁴ Kemal AKAR, Soybağı Tespiti, Ankara 2015, s.80.

⁵ Turgut AKINTÜRK/Derya ATEŞ, Aile Hukuku, 20. Bası, İstanbul 2017, s. 333.

⁶ Mehmet Beşir ACABEY, Soybağı, İzmir 2002, s. 155; Bilâl KÖSEOĞLU/Köksal KOCAAĞA, Aile Hukuku ve Uygulaması, Bursa 2011, s. 533; Cem BAYGIN, Kan Bağına Dayanan Soybağı, AÜHFĐ, C. VI, s. 1-4 (2002), s. 255-284, s. 267; Feyzi Necmeddin FEYZİOĞLU/Cumhur ÖZAKMAN/Enis SARIAL, Aile Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1986, s. 451; AKAR, s.34.

⁷ Bilge ÖZTAN, Aile Hukuku, 6. Bası, Ankara 2015, s. 900; ACABEY, s. 155; Ömer Uğur GENÇCAN, Aile Mahkemesi Davaları, 2. Bası, Ankara 2016, s. 1158; Hüseyin HATEMİ/Rona SEROZAN, Aile Hukuku, İstanbul 1993, s. 311.

⁸ Maddenin hem eski Medeni Kanundaki metinden hem de İsviçre Medeni Kanununun 259. maddesinden farklı biçimde kaleme alındığı madde gerekçesinde de belirtilmiştir.

sobald die Vaterschaft des Ehemannes durch Anerkennung oder Urteil festgestellt ist” hükmünün Türkçe karşılığı “Evlilik dışında doğan çocuk, ana ve babasının evlenmesi halinde, kocanın baba olduğu tanıma veya hâkim kararıyla tespit edilir edilmez, evlilik içinde doğan çocuklara ilişkin hükümlere tâbi olur” şeklindedir.

İsviçre Medeni Kanunu, evlilik dışında doğan çocuğun evlilik içinde doğan çocuklara ilişkin hükümlere tabi olması için ana ve babasının sonradan evlenmesini yeterli görmekte, bunun yanında babanın çocuğu tanımasını veya babalık hükmünün varlığını aramaktadır⁹. Görüldüğü üzere Türk kanun koyucusu evlilik dışında doğan çocuğun, ana ve babasının sonradan evlenmesiyle evlilik içinde doğan çocuklara ilişkin hükümlere tâbi olacağını düşünürken, babanın çocuğu tanıması veya babalığa hükmedilmiş olması şartını aramamaktadır.

Ana ve babanın evlenmesiyle, bu kişilerin evlilik dışında doğmuş tüm sağ ve ölü çocukları ile baba arasındaki soybağı ilişkisi kanundan dolayı doğar¹⁰. Sonradan evlenen ana ve babanın bu hususu isteyip istemedikleri de önem taşımaz¹¹. Çocuğun ana ile soybağı doğumla kurulduğu için, ana ve babanın çocuğun doğumundan sonra evlenmesinin çocuğun anası ile soybağının kurulması bakımından bir etkisi olmaz¹².

Batıl veya iptal edilebilir nitelikteki bir evlenme, butlan kararına kadar geçerli bir evlenmenin tüm sonuçlarını doğurduğu için (TMK m. 156), ana ve babanın evliliklerinin butlanla sakat olmasının soybağının kurulmasına herhangi bir etkisi olmaz¹³. Ancak çocuğun ana ve babasının sonradan evlenmesiyle çocuğun babasına soybağı ile bağlanması, çocukla başka bir erkek arasında soybağının bulunmaması şartına bağlıdır¹⁴. Dolayısıyla evli bir kadının eşinden başka bir kimse ile cinsel ilişkide bulunması sonucunda doğan çocuğun hukuken babası, kadının kocası olacağı için, koca çocuğun soybağını reddetmediği sürece, kadının kocasından boşanıp çocuğun biyolojik babasıyla evlenmesi, TMK m. 292 uyarınca çocukla gerçek babası arasında soybağını kuramayacaktır¹⁵. Ancak soybağının

⁹ Claudia STEHLI, Orell Füssli Kommentar, ZGB Kommentar- Schweizerisches Zivilgesetzbuch, 3. Auflage, Zürich 2016, Art. 259 N. 1; Cyril HEGNAUER, Berner Kommentar, Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Band II, Das Familienrecht, 2. Abteilung, Die Verwandtschaft, 1. Teilband, Die Entstehung des Kindesverhältnisses, Artikel 252-269c ZGB, 4. Aufl., Bern 1984, Art. 259 N. 9; Ingeborg SCHWENZER, Basler Kommentar, Zivilgesetzbuch I, Art. 1-456 ZGB, 4. Auflage, Basel 2010, Art. 259 N. 2-3.

¹⁰ ÖZTAN, s. 900; Kemal OĞUZMAN/Mustafa DURAL, Aile Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1998, s. 226; FEYZİOĞLU/ÖZAKMAN/SARIAL, s. 450; Selâhattin Sulhi TEKİNAY, Türk Aile Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 1990, s. 433; Aydın ZEVLİLİLER/M. Beşir ACABEY/Emre GÖKYAYLA, Medeni Hukuk Giriş-Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku, 6. Baskı, Ankara 1999, s. 1060.

¹¹ ÖZTAN, s. 900; OĞUZMAN/DURAL, s. 226; FEYZİOĞLU/ÖZAKMAN/SARIAL, s. 450.

¹² Mustafa DURAL/Tufan ÖGÜZ/Mustafa Alper GÜMÜŞ, Türk Özel Hukuku Cilt III, Aile Hukuku, İstanbul 2018, N. 1409.

¹³ Cem BAYGIN, Soybağı Hukuku, İstanbul 2010, s. 51-52; Ahmet M. KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, 4. Bası, Ankara 2019, s. 428; ÖZTAN, s. 900; DURAL/ÖGÜZ/GÜMÜŞ, N. 1410; ACABEY, s. 155; KÖSEOĞLU/KOCAAĞA, s. 533; OĞUZMAN/DURAL, s. 226; FEYZİOĞLU/ÖZAKMAN/SARIAL, s. 448; TEKİNAY, s. 432; SCHWENZER, Art. 259 N. 3; ZEVLİLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 1060; Murat UYUMAZ, Soybağı Davalarında Usule İlişkin Hükümler, Ankara 2015, s. 23; HATEMİ/SEROZAN, s.311.

¹⁴ Yarg. 8. HD., 20.02.2018, 3017/2521; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 52; ÖZTAN, s. 900; DURAL/ÖGÜZ/GÜMÜŞ, N. 1409; OĞUZMAN/DURAL, s. 228; HEGNAUER, Art. 259 N. 16.

¹⁵ BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 52; ACABEY, s. 156; OĞUZMAN/DURAL, s. 228; FEYZİOĞLU/ÖZAKMAN/SARIAL, s. 449; TEKİNAY, s. 432; ZEVLİLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 1060.

reddi kararı, ana ile gerçek babanın evlenmesinden sonra alınsa bile, çocukla gerçek baba arasında soybağı, ana ile gerçek babanın evlenmesiyle kurulmuş olacaktır¹⁶.

Ana ve babanın sonradan yaptıkları evliliğin kurucu unsurları eksikse, bu durumda evlenme yoklukla batıl olacak ve çocuklar yönünden de soybağının kurulması söz konusu olmayacaktır¹⁷.

Kanun, sonradan evlenmeyle soybağının kurulması için bir süre öngörmediği için, evlilik dışında doğan çocuğun ana ve babası doğumdan ne kadar süre sonra evlenmiş olurlarsa olsunlar, çocuğun babaya olan soybağı evlenmenin gerçekleşmesiyle kanun gereği kurulur¹⁸.

Bir kadının bir çocuk doğurduktan sonra bir erkekle evlenmesi halinde, çocuğun evlilik içi çocuk statüsünü kazanması, kocanın çocuğun babası olduğu hususundaki eşlerin beyanı ile belirlenir¹⁹. TMK m. 293/f.1 uyarınca eşler, evlilik dışında doğmuş olan ortak çocuklarını, evlenme sırasında veya evlenmeden sonra, yerleşim yerindeki veya evlenmenin yapıldığı yerdeki nüfus memuruna bildirmek zorundadır. Ancak bu bildirim kurucu nitelikte olmayıp, sadece idari bir mecburiyettir. Bu bildirim kurucu olmadığı, TMK m. 293/f.2'nin bildirim yapılmamış olmasının, çocuğun evlilik içinde doğan çocuklara ilişkin hükümlere tâbi olmasını engellemeyeceğine ilişkin açık ifadesinden anlaşılmaktadır. Bu bildirim yükümü, nüfus kayıtlarının düzgün yürümesini ve savcıya tanınmış olan itiraz davasının açılmasını sağlamak amacıyla yöneliktir²⁰.

Nüfus memuruna bildirim eşler birlikte yapmak zorundadırlar (TMK m. 293/f.1). Evlenmeden çok sonra yapılan bildirim de dikkate alınması gerekir²¹. Evlenen kadın gerçek anne değilse, evlenme sonrası yapılan bildirim soybağının kurulmasını sağlamayacaktır²². Buna karşılık, çocuk, evlenen erkekten değilse, gerçeğe aykırı bildirim üzerine şeklen kurulan soybağı, iptal davası ile hükümsüz hale getirilebilecektir²³.

Bildirim yapılmamışsa, ana ve babanın evlenmesiyle baba ile çocuk arasında soybağının kurulduğu, mahkeme kararıyla da tespit edilebilir²⁴. Ancak bu durumda, ana ile evle-

¹⁶ OĞUZMAN/DURAL, s. 228; FEYZİOĞLU/ÖZAKMAN/SARIAL, s. 449.

¹⁷ ACABEY, s. 155; KÖSEOĞLU/KOCAAĞA, s. 533; Cem BAYGIN, Kan Bağına Dayanan Soybağı, AÜHFD, C. VI, s. 1-4 (2002), s. 255-284, s. 268; FEYZİOĞLU/ÖZAKMAN/SARIAL, s. 448.

¹⁸ BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 51; OĞUZMAN/DURAL, s. 227; TEKİNAY, s. 432-433; ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 1060.

¹⁹ OĞUZMAN/DURAL, s. 227.

²⁰ ÖZTAN, s. 901; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 52; BAYGIN, Kan Bağına Dayanan Soybağı, s. 268.

²¹ OĞUZMAN/DURAL, s. 227; Yarg. 8. HD., 14.09.2017, 2487/10778.

²² OĞUZMAN/DURAL, s. 226 dn. 488.

²³ BAYGIN, Kan Bağına Dayanan Soybağı, s. 268; OĞUZMAN/DURAL, s. 228, 226 dn. 488. Evlenen kişilerin kendilerinden olmayan çocuklara ilişkin bildirimde bulunması halinde, yapılan bildirim çocuğun soybağı üzerinde etkisi olmayacağı yönünde bkz. DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1412. Gerek sonradan evlenme, gerek evlilik dışı doğan çocuğun tanınması hallerinde, sadece "beyan"ın yetmemesi gerektiği, biyolojik babalığın aile mahkemesinde bir tespit davası ikame edilerek ispat edilmesi ve bu ilam alındıktan sonra nüfus kütüğüne kayıt yapılmasının daha yerinde bir çözüm olacağı; böylece sorunların büyük çoğunluğunun çözüleceği ve savcının, mirasçıların, çocuğun ve diğer kişilerin sonradan dava açmalarına gerek kalmayacağı yönünde bkz. Hüseyin HATEMİ, Aile Hukuku, 7. Bastı, İstanbul 2019, s. 161.

²⁴ ÖZTAN, s. 901; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1411; OĞUZMAN/DURAL, s. 227.

nen erkeğin baba olduğunun tespiti gerekir²⁵. Bu dava bir tespit davası olup²⁶, mahkeme ilamı ana ve babanın beyanı yerine geçer²⁷. Bu karar kurucu değil, açıklayıcı niteliktedir²⁸.

II. Sonradan Evlenme ile Soybağının Kurulmasına İtiraz ve İptal

TMK m. 294/f.1'e göre "*Ana ve babanın yasal mirasçıları, çocuk ve Cumhuriyet savcısı sonradan evlenme yoluyla soybağının kurulmasına itiraz edebilirler. İtiraz eden, kocanın baba olmadığı ispatla yükümlüdür.*"

Kanun koyucu, çocuğun gerçek babasından başkasına soybağı ile bağlanmasını istemediği için, ana ile baba olduğunu ileri süren kimselerin, evlenme yoluyla baba ile çocuk arasında soybağı ilişkisinin kurulmasını sağlamaları durumunda, kanunda sayılan ilgililer ile durumun kamu düzenini ilgilendirmesi sebebiyle savcının, soybağının kurulmasına itiraz edebileceklerini düzenlemiştir²⁹. Böylece evlenen kadın ve erkeğin bildirimleri gerçeğe aykırı ise, şeklen kurulan soybağı iptal edilebilecektir³⁰. Burada açılacak dava, bozucu yenilik doğuran bir davadır³¹. Sonradan evlenme yoluyla çocuk ile baba arasında kurulan soybağının ortadan kaldırılmasına yönelik açılan bu iptal davası sonucunda mahkemenin verdiği iptal kararı, çocukla baba arasındaki soybağını geçmişe etkili olarak ortadan kaldırır³².

TMK m. 294/f.1, c.2 ilgililerin itirazının sadece bir olguya dayanmasını öngörmektedir. Buna itiraz eden, kocanın baba olmadığını ispatla yükümlüdür. Açılacak davada, kocanın baba olma ihtimalinin başka bir erkeğe oranla daha zayıf olduğunun ispatlanması durumunda, ispat yükümlülüğü gerçekleşmiş sayılır³³. Ancak kocanın babalığının şüpheli olduğunun, ananın kritik dönemde başka erkeklerle de beraber olduğunun ispatı yeterli değildir³⁴.

Davayı açma yetkisine sahip olanlar TMK m. 294/f.1'de sınırlı şekilde belirtilmiştir. Bu hükme göre, sadece ana ve babanın yasal mirasçıları, çocuk ve Cumhuriyet savcısı iptal davası açabilir. Çocuğun altsoyu da, çocuğun ölmüş ya da ayırt etme gücünü sürekli olarak kaybetmiş olması halinde iptal davasını açabilir (TMK m. 294/f.2). Gerçek babanın iptal davası açma hakkı bulunmamaktadır³⁵. Öğretide gerçek babanın, ananın evlenmesinden önce ve doğumdan hemen sonra çocuğu tanıma imkânının bulunması sebebiyle, gerçek babaya itiraz hakkının tanınmamış olması kural olarak yerinde bir düzenleme³⁶ olarak görülse de; doğumdan haberdar olamamış veya haklı bir sebeple tanıma beyanında bulun-

²⁵ BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 53; OĞUZMAN/DURAL, s. 227; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1411.

²⁶ ÖZTAN, s. 901; OĞUZMAN/DURAL, s. 227-228; TEKİNAY, s. 433; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 53.

²⁷ ÖZTAN, s. 901.

²⁸ TEKİNAY, s. 433; UYUMAZ, s. 26.

²⁹ ÖZTAN, s. 902.

³⁰ BAYGIN, Kan Bağına Dayanan Soybağı, s. 268; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 53; OĞUZMAN/DURAL, s. 228.

³¹ HATEMİ, s. 159; ÖZTAN, s. 902; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1413.

³² ÖZTAN, s. 902; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1413.

³³ ÖZTAN, s. 902; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 57.

³⁴ ÖZTAN, s. 902; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 57.

³⁵ Biyolojik babaya da itiraz hakkının tanınmasının yerinde olacağı yönünde bkz. BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 56.

³⁶ HATEMİ, s. 160.

mamış biyolojik babaya soybağının kurulmasına itiraz hakkının tanınmasının daha doğru bir düzenleme olabileceği de savunulmaktadır³⁷.

Yasal mirasçılara iptal davası açma hakkının tanınmasının nedeni, çocukla baba arasında kurulan soybağı nedeniyle miras menfaatlerinin zedelenmesinin önlenmesine imkân tanımaktır³⁸. Kanun sadece yasal mirasçılara dava hakkı tanıdığı için atanmış mirasçılar dava açamazlar³⁹. Onlar ancak savcıya ihbarda bulunarak savcının iptal davası açmasını sağlayabilirler⁴⁰.

Yasal mirasçıların iptal davası açabilmesi için, mirasçı oldukları ana veya babanın ölümünün gerçekleşmesini beklemeleri; bir başka deyişle mirasçılık sıfatlarının kesinleşmesi gerekmez⁴¹. TMK m. 294 herhangi bir ayırım yapmadan ana ve babanın bütün yasal mirasçılarında iptal davası açma hakkı tanıdığı için, mirasçıların iptal davası açabilmeleri için çocukla birlikte mirasçı olmaları veya çocuk yüzünden miras haklarının zedelenmesi aranmaz⁴².

Çocuğun altsoyu, sadece çocuğun ölümü veya ayırt etme gücünü sürekli kaybetmesi durumunda dava açma hakkına sahip olur⁴³.

III. Dava Açma Süresi ve Görevli Mahkeme

Soybağına ilişkin davaların hak düşürücü süreye bağlanması hukuk güvenliğine hizmet etmektedir⁴⁴. TMK. m. 294/f.3, sonradan evlenme yoluyla soybağının kurulmasına karşı açılacak iptal davasında, tanımanın iptaline ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanacağını öngörmüştür. Bu sebeple, sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağının iptali davasının tâbi olduğu süre, tanımanın iptaline ilişkin davanın tâbi olduğu hak düşürücü süreleri belirleyen TMK m. 300 hükmüne göre belirlenecektir. Buna göre, ana ve babanın yasal mirasçıları ve Cumhuriyet savcısı, çocuğun soybağının kurulmasını sağlayan evliliğin gerçekleştiğini ve kocanın baba olmadığını öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde evlenmenin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıl geçmeden sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağının iptali davasını açmalıdır (TMK m. 300/f.2 kıyasen)⁴⁵. Böylece kanun koyucu

³⁷ HATEMİ, s. 160; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 56. İptal davası açma hakkının ana ve babaya tanınmamasının isabetli olmadığı yönünde bkz. ÖZTAN, s. 903.

³⁸ ÖZTAN, s. 903; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1416. Ana ve babanın sonradan evlenmesi sadece çocukla koca arasında soybağı kuracağı için, miras menfaatleri zedelenebilecek olanlar da sadece kocanın mirasçılarıdır. Bu nedenle iptal davası açma hakkının sadece kocanın mirasçılarına tanınması daha isabetli olurdu. Bu konudaki eleştiri için bkz. DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1416 dn. 90. Bir yandan ananın mirasçılarında dava hakkı veren düzenlemenin ratio legis'inin bulunup bulunmadığını sorgulanması gerektiği, diğer yandan ananın mirasçıların çocukla ilgi ve ilişkisi olmayan miras bırakanın çocuğu tanımasına karşı manevi menfaatleri gereği itiraz haklarının olması gerektiğinin düşünülebileceği yönünde bkz. HATEMİ, s. 160.

³⁹ ÖZTAN, s. 903; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1416; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 54.

⁴⁰ BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 54.

⁴¹ BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 54; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1416

⁴² DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1417.

⁴³ ÖZTAN, s. 903; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 55.

⁴⁴ O. Gökhan ANTALYA, Soybağının Reddine İlişkin Dava Sürelerinin Haklı Sebeplerle Uzaması, Legal Hukuk Dergisi, Cilt 3, Sayı 27, 2005, s. 1009-1013, s. 1009.

⁴⁵ Yarg. HGK., 13.11.2013, 18-354/1554 (legalbank.net); KILIÇOĞLU, Ahmet, Medeni Kanun'unuzun Aile, Miras ve Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, Ankara 2003, s. 97; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1423; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 58. Tanımayı esas alan TMK m. 300'ün kıyasen uygulanmasıyla, burada da tanıma yerine bir nev'i tanıma beyanı olan bildirim

2002 yılında yaptığı Medeni Kanun değişikliğiyle, sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağına itiraz için önceki Medeni Kanunda düzenlenmeyen beş yıllık zamansal bir üst sınır getirmiştir.

Çocuk ergin değilse, dava hakkı, TMK m. 300/f.3'ün kıyasen uygulanmasıyla, çocuğun ergin olduğu tarihten itibaren bir yıl geçmekle düşer⁴⁶. Çocuk ergin ise, çocuğun dava hakkı, soybağının kurulmasını sağlayan evliliğin gerçekleştiğini ve kocanın baba olmadığını öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde evlenmenin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıl geçmekle düşer (TMK m. 300/f.2 kıyasen)⁴⁷. Çocuğun altsoyunun dava hakkı ise, evlenmeyi, kocanın baba olmadığını ve çocuğun ölümünü veya ayırt etme gücünü kaybettiğini öğrendiği tarihten itibaren bir yıllık, evlenmenin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıllık hak düşürücü süreye tabidir⁴⁸.

Son olarak, TMK m. 300/f.4'ün kıyasen uygulanması sonucunda bir ve beş yıllık sürelerin geçmişi olmasına rağmen gecikmeyi haklı kılan bir sebebin varlığı halinde, bu sebebin ortadan kalkmasından itibaren 1 aylık ek süre içerisinde de dava açılabilecektir⁴⁹.

Soybağının sonradan evlenme yoluyla kurulmasına itiraz davası açısından görevli mahkeme aile mahkemeleridir (Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun m. 4)⁵⁰.

IV. Nüfus Kaydının Düzeltilmesi Davası

Soybağın sonradan evlenme yoluyla kurulmuş olması durumunda, kişisel duruma ilişkin nüfus kaydında yer alan bilgi doğru olarak meydana gelmiş ve kütüğe tescil edilmiştir. Sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağına itiraz davası sonucunda kişinin soybağında bir değişiklik meydana gelir. Bu değişikliğin nedeni nüfus sicilinin tutulmasına ilişkin maddi bir hatadan kaynaklı olmayıp; soybağı ilişkisinin yanlış tespitinden kaynaklanmaktadır⁵¹.

Nüfus kaydının düzeltilmesi davasında ise, nüfus kaydının gerçek durumu yansıtmaması, baştan yanlış olarak kütüğe geçirilmesi söz konusudur⁵². Çocuğun soybağı ancak kanunun aradığı şartlar gerçekleşince kurulur⁵³. Nüfus siciline kayıt idari bir işlem olduğu için nüfus siciline yanlış kayıt kanunen kurulmuş olan bir soybağın değiştirmez⁵⁴. Nüfus kaydının düzeltilmesi davası ile nüfus sicilinde yer alan maddi bir hatanın düzeltilmesi amacı güdülmektedir⁵⁵.

---

esas alınmasının daha doğru olacağı; dolayısıyla beş yıllık sürenin başlangıç tarihi olarak evlenmenin değil, bildirim esas alınması gerektiği yönünde bkz. HATEMİ, s. 162.

⁴⁶ BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 58; ÖZTAN, s. 904; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1424.

⁴⁷ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1424.

⁴⁸ ÖZTAN, s. 904; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1424.

⁴⁹ ÖZTAN, s. 905; KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s. 430; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 58; KILIÇOĞLU, Yenilikler, s. 97.

⁵⁰ Yarg. HGK, 13.11.2013, 18-354/1554 (legalbank.net).

⁵¹ Seda ÖKTEM ÇEVİK, Çocuğun Anne Ve/Veya Babası Haricindeki Kişilerin Nüfus Siciline Kaydedilmesinden Doğan Sorunların Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, Cilt II, MÜHF-HAD, C. 22, S. 3, İstanbul 2016, s. 2105-2130, s. 2112.

⁵² Yarg. HGK 30.01.2008, 2-36/47.

⁵³ ÖKTEM ÇEVİK, s. 2113.

⁵⁴ ÖKTEM ÇEVİK, s. 2113.

⁵⁵ ÖKTEM ÇEVİK, s. 2112.

Soybağının kurulmasını kesin hükümsüz hale getiren olgulara dayanan itiraz, TMK m. 294 kapsamında iptal davasına konu teşkil etmez⁵⁶. Bu itirazlar herhangi bir hak düşürücü süre kısıtlamasına takılmadan her zaman açılabilir nüfus kaydının düzeltilmesi davası ile ileri sürülebilirler. Çocuğun evlenen kadının çocuğu olmadığı, çocuğun evlenme sırasında bir başka erkeğe soybağının bulunduğu durumlar böyledir⁵⁷. Bunun gibi sonradan evlenme halinde, koca baba olduğunu kabul etmemiş, soybağı sırf ananın bildiri üzerine kurulmuşsa her ilgili, bir süre sınırlamasına tâbi olmaksızın soybağının hükümsüzlüğünün tespiti için TMK m. 39 uyarınca dava açabilecektir⁵⁸. Bu hallerde açılacak dava, kişisel sicil durumunun düzeltilmesi davası⁵⁹ olmakla birlikte, uygulamada nüfus kaydının/sicilinin düzeltilmesi davası olarak bilinmektedir⁶⁰.

Nüfus kaydının düzeltilmesi davası tespit davası niteliğindedir⁶¹. Nüfus kaydının düzeltilmesi davası bakımından görevli mahkeme asliye hukuk mahkemeleridir⁶². Nüfus kaydının düzeltilmesi davası kamu düzeni ile ilgili olduğu için, hâkim gerçeği ortaya çıkarabilmek adına re'sen her türlü araştırmayı yapmaya yetkilidir⁶³. Sicildeki yanlış kaydın düzeltilmesi ile birlikte kanunen kurulmuş olan soybağı durumu sicile doğru bir şekilde aktarılmış olur⁶⁴.

V. Kararların Eleştirilmesi

Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin kararına konu olan olayda davacı, davalı kadından olan diğer davalıların, kendisinin çocuğu olmadıkları halde davalı kadın ile yaptığı evlilik sonrasında kendisinin ve davalı annenin çocukları olarak nüfusa yolsuz olarak tescil edildikleri iddiasıyla nüfus kayıtlarının düzeltilmesi için dava açmıştır. Davalılar vekili bu iddiayı kabul etmiş ve alınan DNA raporu da bu iddiayı doğrulamıştır.

İlk derece mahkemesi, davanın nitelendirmesini yanlış yaparak, davayı soybağının reddi davası olarak nitelendirmiş ve hak düşürücü süreden davanın reddine karar vermiştir.

İlk derece mahkemesinin kararı, davacı vekili tarafından süresinde temyiz edilmiştir. Yargıtay (Kapatılan) 18. Hukuk Dairesi ise, yerinde bir tespit ile ilk derece mahkemesinin kararının gerekçesini, davanın soybağının reddi değil sonradan evlenme yoluyla soybağının düzeltilmesine itiraz niteliğinde olduğu ve TMK 294/1. maddesine göre de davacı babanın sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağına itiraz davası açma hakkı bulunmadığı için davanın aktif husumet ehliyeti yokluğundan reddi gerektiği şeklinde değiştirerek onamıştır.

Zira TMK. m. 294, kimlerin sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağına itiraz edebileceklerini sınırlı sayı prensibi uyarınca belirlemiştir. Bu hükümde nüfusta baba olarak kayıtlı olan kimseye, soybağının iptalini dava etme yetkisi tanınmamıştır⁶⁵. Bu nedenle davacının aktif husumet ehliyeti bulunmamaktadır.

⁵⁶ ÖZTAN, s. 905; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1414; BAYGIN, Soybağı Hukuku, s. 57-58.

⁵⁷ ÖZTAN, s. 905; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, N. 1414.

⁵⁸ BAYGIN, Kan Bağına Dayanan Soybağı, s. 268.

⁵⁹ BAYGIN, Kan Bağına Dayanan Soybağı, s. 268.

⁶⁰ Kişisel durum sicili ve nüfus sicilinin düzeltilmesi davası hakkında detaylı bilgi için bkz., ÖKTEM ÇEVİK, s. 2108 vd.

⁶¹ ACABEY, s. 118; ÖKTEM ÇEVİK, s. 2110.

⁶² Yarg. 2. HD., 15.12.2014, 17966/25724 (legalbank.net).

⁶³ Yarg. 18. HD., 26.6.2012, 6940/8170; Yarg. 18. HD., 09.07.2012, 6964/8902 (legalbank.net).

⁶⁴ ÖKTEM ÇEVİK, s. 2113.

⁶⁵ İsviçre Medeni Kanununun 259. maddesinin 2. fıkrasının 4. bendinde, nüfusta baba olarak kayıtlı olan eşe de sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağına itiraz hakkı tanınmaktadır.

Davacının karar düzeltme talebi sonucunda Yargıtay 8. Hukuk Dairesi, davacının, davalı annenin iki çocuğunu evlendikten sonra nüfusuna kendi çocuğu gibi kaydettirmesinin, çocuklar ile kayden baba olan davacı arasında soybağı tesis etmeyeceği, bu nedenle somut olaydaki davanın nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davası olduğu yönünde karar vermiştir.

Böylece bu davanın yanlış bir değerlendirme sonucunda nüfus kaydının düzeltilmesi davası olarak nitelendirilmesiyle, ilgili herkesin, dolayısıyla kayden baba olan davacının da hiçbir hak düşürücü süreye tabi olmadan dava açmasının önü açılmıştır.

Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin kararına konu olan ikinci olayda ise davacı, murisi Rahmi'nin davalı Asiye'nin biyolojik babası olmadığı halde, Asiye'nin annesi ile evlendikten sonra Asiye'yi kendi çocuğuymuş gibi nüfusa tescil ettirmiş olması nedeniyle, davalı Asiye'nin nüfus kaydında Rahmi olarak görünen baba kaydının iptali ile nüfus kayıtlarının düzeltilmesi için dava açmıştır. İlk derece mahkemesi davayı, sonuç itibarıyla doğru olan ancak karardan anlaşılamayan bir nedenle reddetmiştir. İlk derece mahkemesinin kararı, davacılar vekili tarafından süresinde temyiz edilmiştir.

Yargıtay 18. Hukuk Dairesi, yerinde bir tespit ile somut olayda çocuk ile baba arasındaki soybağının, ana ile evlenmeyle kendiliğinden kurulduğuna ve davacının talebinin sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağına itiraz niteliğinde olduğuna, bu nedenle bu davada görevli mahkemenin aile mahkemesi olduğu halde ilk derece mahkemesinin asliye hukuk mahkemesi sıfatıyla yargılamaya devam ederek yazılı şekilde karar vermesi sebebiyle hükmün bozulmasına karar vermiştir.

Görüldüğü üzere her iki davadaki uyumsuzluk, evlilik dışı doğan çocukların annelelerinin, çocukların biyolojik babaları olmayan biriyle evlenmeleri ve bu çocukların evlilik sonrası TMK m. 293/f.1'e göre nüfusa tescil edilmesinin hukuken ne anlama geleceği noktasında toplanmaktadır.

Yargıtay 8. Hukuk Dairesi bu durumda biyolojik baba olmayan koca ile evlilik dışında doğmuş olan çocuklar arasında soybağının kurulmadığına, bu nedenle açılan davanın nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davası olduğuna hükmetmiştir⁶⁶. Buna çok benzeyen ikinci davada Yargıtay 18. Hukuk Dairesi, evlilik dışı doğan çocuğun annesiyle evlenen ve biyolojik baba olmayan erkek ile çocuk arasında sonradan evlenme yoluyla soybağının kurulduğuna, bu nedenle bu davanın sonradan evlenme yoluyla kurulan soybağına itiraz niteliğinde olduğuna ve aile mahkemesinin görevli olduğuna karar vermiştir⁶⁷.

Görüldüğü gibi, Yargıtay'ın farklı dairelerinin biyolojik babadan başka bir erkeğin anne ile evlenmesi ve TMK m. 293/f.1 uyarınca çocukların kocanın nüfusuna kaydedilmesi durumunda farklı içtihatları bulunmakta ve bu durum hukuk güvenliğini tehdit etmektedir.

TMK m. 292 vd. hükümleri uyarınca, kadının evlilik dışında doğan çocuklarının biyolojik babalarından başka bir erkekle evlenmesi üzerine, eşlerin evlilik dışında doğan çocukları nüfus memuruna bildirmesiyle, ananın eşi ile evlilik dışında doğmuş olan çocuk-

⁶⁶ Yarg. 8. HD., 18.05.2017, 6331/7304; Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin benzer kararları için bkz. Yarg. 8. HD., 14.09.2017, 2487/10778; Yarg. 8. HD., 28.05.2018, 7360/13281 (legalbank.net).

⁶⁷ Yarg. 18. HD., 23.11.2015, 18479/17022; Yargıtay'ın 2. ve 20. Hukuk Dairelerinin benzer kararları için bkz. Yarg. 20. HD., 22.01.2018, 42/389; Yarg. 2. HD., 28.02.2002, 1734/2497; Yarg. 2. HD., 05.11.2003, 13353/14905; Yarg. 2. HD., 31.01.2005, 15122/953; Yarg. 2. HD., 09.10.2000, 10249/11873; Yarg. 2. HD., 26.12.1994, 12317/13014; Yarg. 2. HD., 22.02.2005, 1142/2563 (legalbank.net).

lar arasında geçerli bir soybağı kurulmuş olur⁶⁸. Aslında buradaki bildirim bir nev’i tanıma beyanı şeklinde de değerlendirilebilir⁶⁹. Bu sonuca ise, tanıma beyanı şekil şartına tâbi ve kurucu nitelikte iken, TMK m. 293’teki bildirim sadece açıklayıcı nitelikte olduğu ve herhangi bir şekil şartına tabi olmadığı için “çok aza tahvil edilir, az çoğa tahvil edilmez” kuralı gereği tahvil yoluyla değil, irade yorumu yoluyla varmak mümkün olacaktır. Bu durumda TMK m. 293’teki bildirim daima tanıma sayılacağı, böylece de TMK m. 293’ün gereksizleşeceği ileri sürülebilse de, yukarıdaki açıklamalarımızdan da anlaşılacağı üzere, ortada örtülü bir boşluk söz konusudur ve kanaatimizce bu boşluk TMK m. 293’teki bildirim – her ne kadar tanıma tek taraflı yapılırken bu bildirim eşler tarafından birlikte yapılırsa da ananın eşi bakımından tanıma şeklinde değerlendirilmesiyle doldurulmalıdır.

Nasıl tanıma tek taraflı bir irade beyanıyla tanınan çocukla tanıyan kişi arasında soybağını kurmaya yetiyorsa ve tanıyanın çocuğun babası olmaması da tanınanın kesin hükümsüzlüğüne yol açmayıp, TMK m. 298 vd. hükümlerine göre bu husus tanınanın iptali sebebi teşkil ediyorsa⁷⁰, burada da aynı sonuca varmak mümkün olmalıdır.

Sonradan evlenme ve bildirim üzerine geçerli bir soybağının kurulmuş olması sebebiyle nüfus sicilindeki kaydın yanlış olduğundan da söz edilemeyecektir. Dolayısıyla bu gibi durumlarda açılacak dava nüfus kaydının düzeltilmesi davası olmayıp, soybağının iptali davasıdır. Bunun sonucu olarak bu dava hak düşürücü sürelerle tabi olup, davayı açabilecek kişiler kanunda sınırlı sayıda belirtilmiştir. Bu davanın konusunu sadece kocanın baba olmadığı iddiası oluşturabilir. Ancak kanundaki hak düşürücü süreler geçtikten sonra ne soybağının kurulmasına itiraz edilebilir, ne de nüfus kaydının düzeltilmesi davası açılabilir. Bu durumda biyolojik babası olmayan bir kimseye soybağı ile bağlı olan çocuklar, bu kimsenin ölümü durumunda da ona yasal mirasçı olmaya hak kazanacaklardır.

⁶⁸ Konuya ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. E. I. Hatemi, kocanın babalığı karinesine girmeyen hallerde sadece nüfus kütüğüne bildirim için yeterli görüldüğü sorusunu sormakta; gerek sonradan evlenme, gerek evlilik dışı çocuğu tanıma hallerinde, sadece beyanın yetmemesi gerektiğini, biyolojik babalığın aile mahkemesinde bir tespit davası ikame edilerek ispat edilmesi ve bu ilam alındıktan sonra nüfus kütüğüne kayıt yapılması gerektiğini savunmaktadır. Bu çözümün kabul edilmesi durumunda, sorunların büyük çoğunluğunun çözülmüş olacağını ve Cumhuriyet Savcısının, mirasçılarının, çocuğun ve ilgili diğer kişilerin sonradan dava açmalarına gerek kalmayacağını ileri sürmektedir. HATEMİ, s. 161.

⁶⁹ HATEMİ, s. 162. Evli bir erkeğin eşi haricinde birlikte yaşadığı kadından doğan çocuğunu eşinin üzerine kaydettirmesi durumunda açılan nüfus sicilinin düzeltilmesi davası sonucunda çocuğun biyolojik annesinin nüfus siciline kaydedilmesi üzerine çocuk evlilik içi doğmuş olmayacak ve baba ile soybağını kuran hallerden anne ile evlilik sebebi ile kurulan babalık karinesi gündeme gelmeyecektir. Bunun sonucunda çocuk ile biyolojik babası arasındaki soybağı ilişkisi de sona erecektir. Bu gibi hallerde çocuk ile babası arasındaki soybağı ilişkisinin evlilik içi çocuk statüsündeyken “tanıma” ile kurulmuş soybağı statüsüne dönmesi gerektiği; babanın çocuğunu evlilik içinde doğmuş çocuğu gibi kadın eş üzerine Nüfus İdaresi’ne kaydettirmesinin tanıma sayılacağı yönünde bkz. ÖKTEM ÇEVİK, s. 2122.

⁷⁰ DURAL/ÖGÜZ/GÜMÜŞ, N. 1450.

KISALTMALAR

Art.	Artikel (Madde)
Aufl.	Auflage (Baskı)
bkz.	bakınız
dn.	dipnot
E.	Esas
HD.	Hukuk Dairesi
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
HGK.	Hukuk Genel Kurulu
K.	Karar
m.	madde
N.	Numara
TMK	Türk Medeni Kanunu
s.	sayfa
S.	Sayı
ZGB	Schweizerisches Zivilgesetzbuch (İsviçre Medeni Kanunu)

KAYNAKÇA

- ACABEY**, Mehmet Beşir, Soybağı, İzmir 2002.
- AKINTÜRK**, Turgut/ATES, Derya, Aile Hukuku, 20. Bası, İstanbul 2017.
- AKAR**, Kemal, Soybağı Tespiti, Ankara 2015.
- ANTALYA**, O. Gökhan, Soybağının Reddine İlişkin Dava Sürelerinin Haklı Sebeplerle Uzaması, Legal Hukuk Dergisi, Cilt 3, Sayı 27, 2005, s. 1009-1013.
- BAYGIN**, Cem, Soybağı Hukuku, İstanbul 2010.
- BAYGIN**, Cem, Kan Bağına Dayanan Soybağı, AÜHFD, C. VI, s. 1-4 (2002), s. 255-284.
- ÇEVİK**, Seda Öktem, Çocuğun Anne Ve/Veya Babası Haricindeki Kişilerin Nüfus Siciline Kaydedilmesinden Doğan Sorunların Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, Cilt II, MÜHF-HAD, C. 22, S. 3, İstanbul 2016, s. 2105-2130.
- DURAL**, Mustafa/ÖĞÜZ, Tufan/GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Türk Özel Hukuku Cilt III, Aile Hukuku, İstanbul 2018.
- FEYZİOĞLU**, Feyzi Necmeddin/Özakman, Cumhuriyet, Enis, Aile Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1986.
- GENÇCAN**, Ömer Uğur, Aile Mahkemesi Davaları, 2. Bası, Ankara 2016.
- GENÇCAN**, Ömer Uğur, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi Tetkik Hâkimi, Nüfus Davaları Genel Hükümler, Ankara 2000.
- HATEMİ**, Hüseyin, Aile Hukuku, 7. Bası, İstanbul 2019.
- HATEMİ**, Hüseyin/SEROZAN, Rona, Aile Hukuku, İstanbul 1993.
- HEGNAUER**, Cyril, Berner Kommentar, Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Band II, Das Familienrecht, 2. Abteilung, Die Verwandtschaft, 1. Teilband, Die Entstehung des Kindesverhältnisses, Artikel 252-269c ZGB, 4. Aufl., Bern 1984.

KILIÇOĞLU, Ahmet, Medeni Kanun’umuzun Aile, Miras ve Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, Ankara 2003.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Aile Hukuku, 4. Bası, Ankara 2019.

KÖSEÖĞLU, Bilâl/**KOCAĞA**, Köksal, Aile Hukuku ve Uygulaması, Bursa 2011.

OĞUZMAN, Kemal/**DURAL**, Mustafa, Aile Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1998.

ÖZTAN, Bilge, Aile Hukuku, 6. Bası, Ankara 2015.

SCHWENZER, Ingeborg, Basler Kommentar, Zivilgesetzbuch I, Art. 1-456 ZGB, 4. Auflage, Basel 2010.

STEHLI, Claudia, Orell Füssli Kommentar, ZGB Kommentar - Schweizerisches Zivilgesetzbuch, 3. Auflage, Zürich 2016.

TEKİNAY, Selâhattin Sulhi, Türk Aile Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 1990.

UYUMAZ, Murat, Soybağı Davalarında Usule İlişkin Hükümler, Ankara 2015.

ZEVLİLER, Aydın/**ACABEY**, M. Beşir/**GÖKYAYLA**, Emre, Medeni Hukuk, Giriş-Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku, 6. Baskı, Ankara 1999.

www.legalbank.net